

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:	v upravnih prejemih:
jelo leto K 24—	celo leto K 22—
pol leta 12—	pol leta 11—
četrt leta 6—	četrt leta 5-50
na mesec 2—	na mesec 1-90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljova ulica št. 5. (I. nadstropje na levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredne in praznične.

Inserati veljajo: petostopna peti vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravištvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira

Narodna tiskarna telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	za Nemčijo:
celo leto K 25—	celo leto K 28—
pol leta 13—	pol leta 14—
četrt leta 6-50	četrt leta 7—
na mesec 2-30	na mesec 2-30

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znakna. Upravištvu: Knafljova ulica št. 5. (spodaj, dvorišče na levo), telefon št. 85.

Obstrukcija na Dana u.

Seja traja še vedno... tako se glase uro za uro poročila iz dunajskega parlamenta. Češki agrarec Kotlař sam je govoril 14 ur in prekosil rekord poslanca Lecherja, ki je imel za Badenijevih časov 12 ur trajajočo obstrukcijski govor.

Uloženih je vsega skupaj že nad 50 nujnih predlogov. Vsi ti predlogi naj se rešijo v eni seji — tako da bo ta lahko trajala nepretrgoma še več dni in noči. A lahko je vložiti še sto nujnih predlogov.

Kar se zdaj godi v dunajskem parlamentu, je pravzaprav fizičen boj. Kdor bo dlje vzdržal, tisti bo zmagal, a danes je čisto nemogoče reči, kako bo ta borba končana. Obstrukcionisti imajo dve okolnosti zase: da sta proračunski provizorij in pooblastilni zakon vezana na termin — oba morata biti rešena do 31. decembra — in da proračunski odsek sploh še ni dognal svoje razprave, vsled česar bo treba plenarno sejo prekiniti, obstrukcionisti pa bodo mogli v odseku nadaljevati svoje »delo«.

Teško je reči, kakšen bo konec te obstrukcijske vojne. Boj je samo fizičen in če imajo obstrukcionisti zadostne fizične moči, morajo zmagati, če jih nimajo, morajo podležiti.

Boj, ki so ga začeli obstrukcionisti, je boj zoper parlament, boj zoper ljudsko zastopstvo in boj zoper ljudske koristi. Prva točka dnevnega reda, ki jo obstrukcionisti nečejo pustiti na razpravo, je pooblastilni zakon, vsled katerega bi se znižala strahovita draginja in bi na tisoče delavcev dobilo kruha in zaslužka.

To skrajno frivolno in brezvestno obstrukcijo so v prvi vrsti povzročili slovenski klerikalci. Tisti dr. Šusteršič, ki je prej lažil okrog vlade in plediral za opustitev obstrukcije, je, videvši agrarno samogoltnost, hitro presedlal in se zavzel za »Slovanski enoti« za obstrukcijo. Se v petek je dr. Šusteršič slovesno deklariral v svojem »znamenitem« govoru, da hoče omogočiti razpravo o proračunskem provizoriju in da so obstrukcijski nujni predlogi vsi brezpogojno umaknjeni. Par dni pozneje pa je taisti Šusteršič v »Slovanski Enoti« zastopal nasprotno stališče in je povzročil sedanjo novo obstrukcijo. Moža seveda ni sram svojega besedolomstva!

Ko bi se ne šlo za eksistenco parlamenta, ko bi obstrukcija ne spravljala v nevarnost ljudskega zastopstva, bi človek skoraj prišel v skušnjavo zaklicati vladi, da se ji prav godi in da sedaj žanje, kar je sama sejala. Brezvestne vlade so na umeten način spravile klerikalce na površje, vlada in samo vlada jim je pomagala na konja ter jim dala v roke tisto moč, ki jo sedaj porablja proti parlamentu. Samo koruptna, nepoštena in iz nepoštenih nagibov izvirajoča protekcija je iz te brezvestne klerikalne klike napravila stranko, ki skuša sedaj parlament ubiti.

Odpor zoper obstrukcijo je močnejši. V sredo zvečer je delavstvo na Dunaju stopilo na plan. Ogromne mase, broječe na desetisoče, so pred parlamentom demonstrirale zoper ubijalce parlamenta.

Na velikem shodu socialnih demokratov je poslanec Daszynski rekel: Parlament je potreben kot edini instrument boljše ljudske bodočnosti. Za ohranitev tega parlamenta imamo eno samo sredstvo: to je ulica. Socialni demokratje so že šli na ulico. Na desetisoče jih je demonstriralo zoper obstrukcioniste, demonstriralo tako, da so se dr. Šusteršič in njegovi kumpani strahoma poskrili, in demonstrirali bodo še, kakor naznanjajo. Veliki boj, ki se bje v parlamentu, je še v začetku in še nihče ne ve, kakšne dimenzije zadobi in kake bodo njegove posledice.

„Manifest“ tržaških kamaristov

»Naši ljubi sosede Italijani so postali zadnje čase neznansko nervozni!« je zaklical poslanec dr. Rybář na nedeljskem protestnem shodu v tržaškem »Narodnem domu«.

Imel je popolnoma prav. Da so italijanski kamaristi res neznansko nervozni, pravi »manifest« tržaške lažiliberale stranke »Patria«, ki je pa v Trstu znana pod imenom »Camar«, katerega priobčuje »Piccolo« od minulega torka in katerega so Italijani nalepili tudi po mestnih zidovih.

Po velečastnem nedeljskem slovenskem manifestacijskem shodu za slovenske šole v Primorju so se tako sestali nervozni kolovodje lažiliberale stranke, med katerimi

igrajo prvo vlogo italianissimi »puro sangue« — dr. Mrak, Rasković, Kozulić itd. — ter s povešenimi glavami in pod utisom »grozne bolesti in obupanosti nad samim seboj« — postavili »manifest« na tržaške »cittadine«, ne glede na njih vero in politično mišljenje, samo da so — Italijani.

V tem »manifestu« tožijo najpogostejši za obupom, kako je italijanstvo v Avstriji zatirano. Kot dokaz tej lažljivi trditvi pogrevaajo premeščenje slovenskega učiteljskega iz čistoitalijanskega Kopro v jezikovno mešano Gorico, nadalje postopanje policije proti tržaškim irendentarijem o priliki dohoda italijanskih učenjakov v Trst; razpust skrajno irendentističnega društva »Associazione Gimnastica«, prepoved proslavljanja Garibaldija na nekem irendentističnem predavanju itd. Drugih dokazilnih argumentov »o zatiranju italijanstva« niso mogli navesti, ker jih — ni!

Po dolgem, hinavskem in vse-skozi neopravičenem jadikovanju izraža »manifest«, da ni tukaj kak naroda, da bi gospodoval nad drugim, razlike ne sme biti med močnejšim in šibkejšim, temveč enako pravo za vse!

O ti hinavci!! Sedaj prihajajo italijanski kolovodje s temi jeremijadami in kliči, ker so vendar ravno oni tisti, ki so in še danes kolikor morejo z vsemi danimi, dovoljenimi in nedovoljenimi sredstvi zatirajo tržaške Slovence in istrsko paro, jim odrekajo najprimitivnejše pravice in se proglašajo v Primorju, posebno v Trstu, kot edini kulturosojni in gospodolovni element! — Da se jim je in bo težko ločiti od svojih krivičnih tradicij, od lopovstev, ki so ga uganjali nad nami, to jim verjamemo. Ali časi se spreminjajo!

Sicer pa tiči »zajec« v vse drugem grmu. Italijanski kamaristi hočejo namreč z »manifesti« enake vsebine obrniti pozornost italijanske javnosti v kraljestvu nase, češ: glejte bratje, tako nas zatira avstrijska vlada, tako nam delajo krivico — Slovenci, ki hočejo s svojimi šolami preplaviti Trst in ga posloveniti! — In italijanska oficijelna in neoficijelna javnost se bo zavzela za svoje neodrešene in zatirane brate — razne »iče in čiče« — ter vplivala na Dunaju — ako treba potom Berolina — naj za boga vlada vendar ne do-

pusti, da bi dobili Slovenci v Trstu šol v svojem maternem jeziku.

To je namen famoznemu »manifestu« in prav nič se ne motimo, ako rečemo, da je zgrešen v naslovu, namreč na tržaške »cittadine«. Ali nič bati! »Manifest« bo poleg zgrešene naslova vendar le prišel na določeno mu mesto.

»Manifestanti« naj si pa pri vsej svoji politični komediji dobro zapomnijo, da je nimajo več zapreke, ki bi vstavila napredovanje tržaških Slovencev! Čimvečje bo njih nasilstvo, temvečji bo odpor na slovenski strani, dokler slednjič ne bo zdrobljen jarem, ki je stoletja tiščal Slovence ob Adriji.

Omeniti bi nam bilo, da so si v takih nastopih in slučajih Italijani brez razlike vsi edini. Proti nam gredo roko v roki najhujši framazoni s fanatičnimi svečeniki in vlada med njimi v tem pogledu pravo »bratstvo« in enakost za skupne italijanske ideje.

In nasprotno temu, kako delajo nekateri tržaški slovenski kaplanje v ožgled težki in gigantski borbi tržaških Slovencev nasproti močnemu in zakletemu sovragu?

Pusajo in sramote vse, kar je s težkim trudom vstvarila narodna roka na tržaškem ozemlju, ker je pač to po volji našemu nasprotniku — škofu Naglu.

Politični položaj.

Seja posl. zbornice.

Dunaj, 16. decembra. Trajna seja posl. zbornice traja naprej. Za predlogom posl. Kotlařa, ki je govoril celih 12 ur in pol, je prišel na vrsto predlog posl. Špačka. Enoličnost seje so semtertja prekinile surovosti Nemcev na galerijah in v zbornici. Ko je govoril sklepno besedo k Špačkovemu predlogu mesto predlagatelja posl. Lisý, se je naenkrat začel z galerije klic: »Abeng Lisý«, »ven z njim« itd. Slovanski poslanci so burno protestirali proti takemu vmešavanju galerije v sejo. Predsednik Pattai je dal izprazniti galerijo, kar se je le polagoma za raznih žaljivih klicev zgodilo. Ko je ob 8. zvečer posl. Lisý končal svoj govor, ki je trajal nad šest ur, so zopet zadoneli s prve, neizpraznjene galerije klici »škandal«, »sramota« itd. Češki poslanci so energično pro-

testirali in podpredsednik Zázvorka je dal izprazniti tudi to galerijo. Obiskovalci prve galerije pa so se koj nato zopet pokazali na drugi galeriji. Nujnost Špačkovega predloga je bila seveda odklonjena. Na vrsto pride nujni predlog posl. Padoura.

Posl. Padour je pred vsem protestiral, da se galerija vmešava v zbornične posle, nato pa je začel govoriti k svojem predlogu. Ob polu 10. zvečer je galerija zopet napravila kraval. To pot so razsajali soc. demokratje. Podpredsednik Starzynski je ukazal galerijo zopet izprazniti, kar se je pa le prav počasi moglo izvršiti, ker so sluge morali soc. demokrate s silo odstraniti z galerije. Soc. demokratje so peli pesem o delu in klicali v dvorano različne psovke. Le počasi je nastal mir, nakar je posl. Padour nadaljeval svoj govor. Ob 11. uri po noči je posl. Padour še govoril. Za njim bo govoril poslanec Jos. Kotlař k svojemu nujnemu predlogu; baje bo njegov govor trajal celih 18 ur.

»Slov. Enota«.

Dunaj, 16. decembra. »Slov. Enota« je imela danes sejo, o kateri poroča korespondenca »Zentrum« sledeče:

Po prizadevanju posl. Kramářa, Udržala in Šusteršiča je imela zvečer parlamentarna komisija »Slov. Enote« sejo, pred vsem v ta namen, da v gotovi smeri dokumentira solidarno postopanje »Slov. Enote« v posl. zbornici.

Maldočeški člani zveze težko prenašajo, da je obstrukcija izbruhnila pred prvim branjem trg-političnega pooblastilnega zakona, proti kateremu se deloma ne mislijo bojevati niti radikalci kot zastopniki širokih in mestnih slojev. Ta okolnost, kakor tudi dejstvo, da »Slov. Enota« v tem zasedanju ni mogla nastopati enotno, je bilo povod voditeljem »Enote«, da so po zrelem uvaževanju sklicali novo sejo parlamentarne komisije »Slov. Enote«, da manifestira v konkretnem slučaju solidarnost »Enote«. Predložen je bil predlog slovenskega kluba, ki je danes soglasno sklenil vložiti glede na spremembo poslovnega zakona nujni predlog, ki namerava obstrukcijo v posl. zbornici sploh onemogočiti, na drugi strani pa tudi pokazati resen projekt za razrešitev krize in položaja.

Slovenski klub je nato naročil

LISTEK.

Slovenske slavnosti v Plznji.

Mali narodi si dandanes ob času hudih narodnih bojev, ki pomenijo naravnost boj za eksistenco malih narodov, mnogo prizadevajo, da se o njih govori in piše pri drugih neso-sednih narodih. Tako n. pr. posebno Čehi vedno skrbijo, da primerno informirajo o sebi posebno Angleže in Francoze in porabijo sploh vsako priliko, da v tujini pokažejo uspehe svoje narodne in umstvene kulture. Različne razstave, športi, umetnost, turnirji, domače in tuje časopisje, revije v vseh jezikih, češka družstva v tujini — vse to jim služi v to, da se pokažejo pred svetom, da ne ostanejo pozabljeni med drugimi večjimi narodi in da si obenem pridobijo simpatij v tujini. Pri nas smo v tem oziru še mnogo premalo storili, vključ temu, da imamo mnogo čisto našega, kar moremo pokazati svetu. V zadnjem času moremo konstatirati vendar par srečnih poskusov, ki smo jih napravili s tem namenom, da slovenska domovina ne ostane svetu neznan španska vas. Na polju znanosti in vede dozdaj svetu res nismo mogli še kaj posebnega pokazati, več uspehov je pri tem imela naša umetnost. Čas je, da bi se v tem

oziru storilo več. Dokler pa to iz raznih vzrokov ni mogoče, ostanimo vsaj pri onih naravnih zakladih, ki jih moremo s ponosom pokazati celemu svetu, to je: naša zemlja, nje krasote, nje posebni dar, naše dobro vino in naša narodna pesem. Imamo torej svoje naravne darove, ki so v nekaki zvezi med seboj in so zmogni, da nam pridobijo ime v tujini. To pot smo tudi že nastopili. Za enkrat smo se ustavili pri Slovanih in zdi se mi, da je treba v tej smeri nadaljevati. Ako smo slovansko vzajemnost položili na temelj medsebojnega spo-znavanja, bo ta vzajemnost brez temelja, če ne bo spoznavanja. Različni izleti, slavnosti itd. k temu mnogo pripomorejo, treba pa bi bilo to spoznavanje še poglobiti z raznimi spisi, razstavami, predavanji itd.

V tem oziru se mi zde pomegljive slovenske slavnosti v Plznji.

Slavnosti je priredila »Českoslovanska Jednota« pod protektoratom mestnega sveta. Te slavnosti so bile nekaj vzgled, kako bi se morale podobne slavnosti prirediti. Slavnost enega dne prerada odzveni s slovesom vred, dočim slavnosti, ki trajajo cel teden ali še več dni, ostanejo v dobrem spominu, posebno tedaj, ako se jih spopolni s primernimi predavanji in razstavami. V tem je bil program plzenjskih slovenskih slavnosti zelo posrečen. Slavnosti so se začele z javnim zborovanjem, kjer je govoril poslanec župan Hribar o zgodovini in narod-

nem razvoju Slovencev, iur. Brunčko o našem manjšinskem delu in tehn. Maček o vseh o stastičnem problemu Slovencev. Vsa tri predavanja so se med seboj harmonično spopolnjevala, tako da je mogel vsakdo dobiti jasno sliko o našem narodu, o njegovem napredku, o njegovem narodnem in kulturnem položaju. Vsa predavanja so se vršila češko, listi so prinesli obširne referate, tako da je bila javnost dobro informirana. Obenem se je otvorila razstava slovenskih pokra-jin, ki je obiskovalcem lahko pokazala prirodne krasote naše domovine. Glavne slavnosti so se začele šele 4. decembra. Ta dan se je pripeljalo v Plzenj do sto slovenskih in hrvatskih akademikov s slov. akad. pevskim zborom in s hrv. tamburaškim klubom. Slovenci so bili na kolodvoru v imenu mesta in »Českoslovanske Jednote« navdušeno pozdravljeni, sprejeli so jih tudi češki akademiki in plzenjske dame so jih obdarile s šopki, na kar so odšli korporativno v mesto.

Zvečer se je vršila v »Meščanski besedi« ljudska akademija, kjer je sodelovalo nam dobro znano plzenjsko pevsko društvo »Smetana«, ki je zapelo poleg umetnih tudi nekaj naših narodnih pesmi; zraven njih je nastopil z velikim uspehom slov. akad. pevski zbor, ki je podal v zboru in v kvartetu nekaj res krasnih točk. Med programom so se prodajali razni naši narodni izdelki in

točila so se slovenska vina. Po vseh napolnjenih prostorih je vladalo odkrito navdušenje in bratska radost. Drugi dan so si Slovenci ogledali mesto. Ob treh popoldne se je začela v prostorih »Meščanske besede« ljudska veselica, kjer je zopet opetovano z uspehom nastopil slov. akad. pevski zbor. O polnoči je bila vinska razstava končana, ker je — vina zmanjkalo, ples pa je vključ temu navduševal mlada srca. Cel večer je bil živahen in poln zabave. Poleg vina so ležale pristne kranjske klobase; oboje je dobilo popolno priznanje. Vse pa je oživljala naša narodna pesem.

Drugi dan dopoldne so si Slovenci ogledali svetovnoznano plzensko pivovarno, kjer so bili pogoščeni, popoldne pa so se po prisrčnem slovesu odpeljali v Prago.

Isti dan zvečer je imel urednik V. M. Zalar predavanje o sloven. literaturi, v katerem je očrtal glavne dobe: reformacije, protireformacije, ilirizem, dobo nar. probujenja in modernizma. Predavanja so se udeležili najodličnejši plzenjski krogi. Slavnosti je zaključilo v torek predavanje o slov. prirodnih krasotah, ki ga je imel prijatelj naših planin, znani turist dr. Dvorsky. Predavanje, ki je bilo spopolnjeno s skioptičnimi slikami, je imelo namen pokazati posebno turistično stran naše domovine in vzbuditi zanimanje slovenskega turista za slovanske gore.

Slavnosti so bile s tem končane, gotovo na jim bodo sledili — kakor

je to na Češkem navada — odmevi. Ne oziraje se na finančni uspeh, ki so ga prinesle slavnosti naši šolski družbi, moramo poudarjati tudi veliki moralni pomen, ki ga imajo za nas podobne slavnosti izven naše domovine. Pomenljive so tem bolj, ker se je pri njih pokazala požrtvovalnost Čehov in njih odkrito prijateljstvo do nas. S podobnimi prireditvami bo prijateljstvo le rastle in bo imelo tudi koristne uspehe. Smo torej lahko iz srca hvaležni našim plzenjskim prijateljem, ki vsako leto v večjem številu obiščejo našo domovino, in podpirajo naše težnje, da bi se med se bolj in bolj spoznali.

Misel, da se prirede slov. slavnosti v Plznji, je uresničil gospod Zalar, red. »Plzenských Listů« s pomočjo odbora »Českoslov. Jednotek«. Da so slavnosti tako krasno uspele, gre poleg drugih, prva zasluga požrtvovalnim plzenjskim damam, ki so z veliko ljubeznivostjo in vstrajnostjo sodelovale ter skušale vsestransko vzbuditi najširše zanimanje za slov. slavnosti ter tako doseči njih pravi namen. Naj bi slov. plzenjske slavnosti vzbudile zanimanje tudi drugod, ponavljale naj bi se podobne slavnosti tudi po drugih krajih. Odmevi prvih slavnosti pa naj odmevajo še dolgo in nas družijo v vedno ožje stike. Upamo, da bodo v tem skupni uspehi in skupna korist. Vsem, ki so pospešili veliki uspeh plzenjskih slavnosti, kličemo: živeli in na svidenje v lepi slovenski zemlji.

parlamentarni komisiji »Slov. Enot«, naj temu predlogu da prednost pred vsemi drugimi nujnimi predlogi. O tem nujnem predlogu se je temeljito debatiralo. Ker pa ga v njegovi sedanji obliki niso odobrili ostali zastopniki, se je sklenilo sestaviti komisijo, ki bo dala Krekovemu predlogu tako obliko, da bo mogoče vsem strankam zastopanim v »Slov. Enoti« podpisati ga.

Nemški poslanci so izjavili, da o Krekovem predlogu ne morejo sploh diskutirati, češ, da se itak nahaja v odseku za poslovniki predlog za spremembo poslovnega reda. Tudi soc. demokratje so se slično izjavili.

Obstrukcija.

Dunaj, 16. decembra. Polagoma stopajo tudi druge stranke »Slov. Enot« iz rezerve in se pridružujejo češkim agrarcem. Pred vsem so se začeli aktivno udeleževati obstrukcije potom svojih govornikov češki radikaleci, k nujnemu predlogu o enakopravnosti Čehov in Nemcev v Sleziji bo govoril dolg političen govor posl. Kramář in posl. Krek je vložil nujni predlog:

Clen 1. Zakon, ki se tiče poslovnega reda, naj se izpolni s sledečo določbo: § 17 a: Predsedniku zbornice je v vseh slučajih dopuščeno storiti vse, kar bi moglo varovati redni parlamentarni tek in proti vsakemu motenju in vsaki zlorabi poslovnega reda, pravice in svobode zbornice. Posebno je predsedniku dovoljeno v ta namen deloma suspendirati določbe poslovnega reda, izdati provizorične določbe o parlamentarnem poslovanju in v slučaju potrebe izključiti poslanca od največ treh sej.

Clen 2: Veljavnost zakona, ki stopi z dnem razglasitve v veljavo, se omejuje na sedem mesecev.

Podpisani so slovenski klerikalci in češki agrarci.

Nemci.

Dunaj, 16. decembra. Nemško-nacionalna zveza je imela danes sejo, na kateri se je pečala z obstrukcijo »Slov. Enot«, katero je seveda z ogorčenjem obsodila. O seji se je izdalo sledeče poročilo: V današnji plenarni seji svobodomiselnih nemško-nacionalnih zvez so vsi govorniki dali duška svojem ogorčenju, da je »Slov. Enota« vkljub svojim opetovanim izjavam v zbornici in odsekih, brez vsakega vzroka zopet na frivolni način začela z obstrukcijo in s tem pokazala, da zasleduje — ne meneč se za ustavo in parlament — le svoje egoistične cilje. Zveza zato izjavlja, da bo z vso silo nastopila, da napravi konec temu državi, ustavi in ljudskemu blagru enako kvarljivemu početju. Pri tej priliki se je tudi povdarjalo, da je treba energično zavrniti očitno namero soc. demokratov zvaliti krivdo na sedanjih brezupnih parlamentarnih razmerah na meščanske stranke, kajti v dobi obstrukcije so protinemske stranke ravno v soc. demokratih našle oporo. Istotako je treba zavrniti obdolžitev soc. demokratične stranke, češ, da so nemški agrarci skrivni in je treba protestirati proti nameri soc. demokratov napeljati nevoljo ljudstva nad nedelavnostjo parlamenta na nemške agrarce. Zveza je slednjič izrazila mnenje, da je v sedanjih razmerah vsako približanje »Slov. Enoti« izključeno.

Nemci nečejo o rekonstrukciji ministrstva in še manj seveda o spremembi sistema ali pa celo o pariteti Slovanov ničesar slišati. Nemški alpski poslanci izjavljajo, da bi imenovanje jugoslovanskega ministra pomenilo zanje otvoritev boja napram vladi.

Italijani.

Dunaj, 16. decembra. »Unio latina« je v svoji včerajšnji seji nastopila proti zahtevi »Slov. Enot«, da dobe polovico ministrskih sedežev Slovani polovico pa Nemci, protestirala, ker bi na ta način Romani ne-le de facto temveč tudi principijelno bili izključeni od vlade, to pa bi nasprotovalo načelom pravice in enakopravnosti.

Kriza na Ogrskem.

Budimpešta, 16. decembra. Košutova stranka je včeraj sklenila, da se smejo izplačevati le plače uradnikov in obveznosti, ne pa tudi skupna kvota. S tem je nastala popolnoma nova situacija in bati se je, da izbruhne važen konflikt s krono.

Proces hrv.-srbske koalije proti dr. Friedjungu.

Od kod je dobil dr. Friedjung svoje »dokumente«?

Čim večje je zanimanje za proces, tem z večjo radovednostjo se čaka na pojasnila, odkod sta dobila Friedjung in Funder, oziroma one merodajne osebe, na katere se sklicujeta, one takozvane dokumente. Ti dokumenti so raznih izvorov, nekatere je brezdvoma nabavil bivši av-

strijski vojni ataše v Beogradu Tancaos, zlasti ona, ki se tičejo srbskih čet. Chavrakovo okrožnico in nekatere druge listine je dobil dr. Friedjung od hrvatske vlade. Na kakšen način si je le-ta preskrbela te »dokumente«, ni znano. Znameniti zapiski »Slovenskega Jugu« in dr. Spalajkovićevo poročilo so navadno falsifikati. Glede zapisnikov »Slovenskega Jugu« se splošno sodi, da jih je fabriciral in prodal za drag denar avstrijski vladi agent Müller, ki so ga v Beogradu prijeli in ki je bil na to radi vohunstva obsojen v 15letno ječo. Pri obravnavi je namreč Müller naglašal, da je pravzaprav deloval na korist Srbije, ker je več dokumentov fabriciral, jih poslal na Dunaj in tako osleparil avstro-ogrsko ministristvo zunanjih del. Spalajkovićevo poročilo ministru dr. Milovanoviću je očitno falsifikat. O tem dokumentu je predložil Friedjung fotografijo. V tem spisu stoji na primer beseda »nojer« mesto »uverenje« ali »ubedenje«. Tako je tudi pisano, da je bilo v votiranih 6000 dinarjev v zlato mesto v zlato. Ta jezikovna napaka se ponavlja na več mestih. Sodi se, da so bili ti »dokumenti« poslani na Dunaj po posredovanju znanih časnikarjev Steinhardta in Mandla.

Razprava.

Začetkom včerajšnje razprave je predsednik naznanil, da je senat odklonil več predlogov poslanca Supila in predlog dr. Benedikta glede zopetnega zaslišanja urednika Dorotke.

Supilov zastopnik dr. Rode je predlagal, naj se zasliši kot priča odvetnik dr. Julij Mogan, da je baron Chlumecky pet let dobival »Novi List«, ne da bi ga plačal, in da je to naročeno šele poravnal, ko mu je imenovani odvetnik poslal oster opomin; nadalje je predlagal, naj se zasliši bivši podpredsednik dalmatinskega nameštstva baron Pavich, ki bo izpovedal, da je baron Chlumecky obrekoval nemestnika Davida, češ, da stoji po posredovanju svoje soproge v veleizdajniški zvezi s črnogorskim knezom. (Dr. Benedikt se smeje. Dr. Rode: Prosim, da se ne smejete, priliko boste imeli, da boste slišali druge stvari. Pripominjam, da se lahko sklicujem na namestnika Davida, ki me je sicer prosil, naj ga ne zahtevam za pričo, ker smatra pod svojo častjo, da bi radi takega obrekovanja osebno nastopil proti baronu Chlumeckemu, a obenem izjavil: »Obrnite se na mojega zastopnika dvornega svetnika Pavicha, ki Vam bo vse povedal, kar je res.« — V rokah imam pismo lastnika »Novoga Lista« na Reki g. Ružića, v katerem ta gospod izjavlja, da je ogorčen radi napadov na Supila, ki ga že dolga leta pozna kot vseskozi poštenjaka.

Predsednik: Ali hočete tega gospoda pozvati za pričo?

Dr. Rode: Da. Gjuro Ružić je lastnik »Novoga Lista«, zelo premožen mož, list pa pripada skupini hrvatskih rodoljubov, ki imajo enormno premoženje. Takšen list, ki je last takih mož, kateri vodijo politiko, ki je bila do reške resolucije vedno naperjena proti ogrski vladi, gotovo ne bo niti direktno niti indirektno sprejemal subvencij od vlade.

Predlagam torej, naj se pozove za pričo g. Ružića. Zagovornika dr. Benedikt in dr. Kienböck sta se izrekla proti osem Supilovim predlogom.

»Prišega nima zame nobene obvezne moči.«

Na to je predsednik dal pozvati v dvorano državnega poslanca prof. dr. Marsaryka. Na vprašanje predsednikovo, ako zagovorniki zahtevajo, da se ga zasliši, je pripomnil dr. Marsaryk: »Zapriseženje nima zame nobene obvezne moči. Ako rečem da ali ne, zadostuje to popolnoma; nečem pa razprave zadrževati, zato se bom pokoril formalnostim.«

Ker je dr. Kienböck vztrajal pri zahtevi, da se svedoka zapriseže, je bil dr. Marsaryk zaprisežen.

Predsednik: Vi ste baje bili v Beogradu, ste tam občevali z raznimi osebami in ste posetili tudi »Slovenski Jug«. Prosim Vas, pojasnite nam vse to.

Dr. Marsaryk: Posetil sem profesorja Markovića kot predsednika »Slovenskega Jugu«. To sem storil, ker mi je dr. Friedjung, ki ga poznam že več let, govoril o njegovi osebi. Priznavam odkrito, da sem do tega časa tako visoko cenil avtoriteto g. dr. Friedjunga, da so njegova obvestila napravila name velik vtisk. Ne pravim tega, da bi se laskal svojemu nasprotniku.

Predsednik: Ne morete govoriti o nasprotniku, ker niste tu stranka, marveč svedok.

Dr. Marsaryk: Govoril sem o znanstvenem nasprotniku. V Beogradu sem se informiral tako, kakor se človek informira, ki ima na stvari praktičen interes, kakor mož, ki misli znanstveno. Naglašam, da je povsem naravno, ako je prof. Marković, ki je po dolgem utrudljivem

potovanju več ur moral izpovedovati v tujem jeziku, marsikaj posebilo omeniti. Povdarjam to saraditega, ker bom jaz morda nekaj več povedal, kakor Marković.

Dr. Benedikt: Protestiram proti tem izjavam, ki niso nobene izpovedbe.

Predsednik: Ne, g. dr. Benedikt, svedoka ne dovoljujem motiti; pripuščajmo mu isto govorniško svobodo kakor dr. Friedjungu. Vprašanja in predloge lahko stavite kasneje.

Dr. Benedikt (nevoljno): A potem bo prepozno (zapusti dvorano).

Dr. Marsaryk je na to obširno dokazoval, da »Slovenski Jug« ni bila nobena tajna revolucionarna organizacija, marveč navaden dijaški in meščanski klub, ki ni bil v nobeni zvezi z vlado. »Slovenski Jug« je bil v neprestanih gromitnih zadregah, kar se je prof. Marković najbrže sramoval povedati. Podpora v znesku 4800 dinarjev, ki jo je klub dobival od mestne občine, so mu odtegnili in šele sedaj javljajo listi, da se mu je dovolila polovična podpora, da je mogel zopet otvoriti svojo javno čitalnico.

O bombah v »Slovenskem Jugu«.

Glason znane Nastičeve brošure so baje našli v »Slovenskem Jugu« bombe. Prinesli so jih tjakaj dne 3. marca 1907 in odstranili so jih zopet 26. aprila 1907.

Porotnik Konradi: Prosim, da nam poveste, kam so spravili te bombe? Saj pravite, da ste informirani.

Dr. Marsaryk: Da, gospod sodnik, informiran sem.

Konradi: Nisem sodnik, marveč samo porotnik.

Dr. Marsaryk: O da, vi ste ljudski sodnik. Imam veliko spoštovanje pred ljudskimi sodniki, toda sodnik nikdar ne polemizira.

Predsednik: Gospod porotnik je vendar stavil samo vprašanje.

Prof. Marsaryk: Povem vam lahko, da so bombe, ako so vobče eksistirale, spravili po raznih postajah v Črno goro ali v Makedonijo.

Bismarek bi rekel »da«.

V nadaljnjih svojih izjavanjih je dr. Marsaryk naglašal, da je minister Jovanović poštenjak, kakršnega je treba iskati; že od dlje časa je z njim v najintimnejši prijateljski zvezi, zato se je razburjal že pri misli, da se tega moža označuje za lažnika.

Predsednik: Ali menite, da je minister Milovanović bil dejansko v položaju, da Vam je na takšna vprašanja dal odkritosrčen odgovor? Ali je bil v položaju, odgovoriti z da, ako so ti dokumenti pristni?

Dr. Marsaryk (živahno): Majhen, neizvežban politik bi rekel »ne«, a Bismarek bi rekel »da«.

Predsednik: Tudi Bismarek je položil uradno prisego. Sicer pa, ali menite, da se Milovanović da primerjati s Bismarkom?

Dr. Marsaryk: Milovanović je v skupščini izjavil, da so dokumenti falsificirani. Kot dokaz, da so tudi v ministrstvu zunanjih del na Dunaju prepričani, da so dokumenti ponarejeni, navajam dejstvo, da se je prof. Aehrenthal v »Fremdenblattu« jel umikati in da ni desaviral Milovanovića, kar bi gotovo storil, ako bi imel v rokah dokaze.

Dr. Benedikt laže.

Dr. Marsaryk je nato obširno dokazoval, da so vsi dokumenti ponarejeni od ene osebe. Zlasti je to razvidno na dr. Spalajkovićevo poročilo, v katerem se rabijo fraze, ki se jih poslužuje samo kak površen čitatelj časopisov ali kak gimnazijec. V tajnih dokumentih ne bo noben diplomat rabil besed »zlata Praga«, »češko kraljestvo« itd., ker bi bilo to naravnost smešno. Svedok se je mnogo bavil s študiranjem rokopisov in je proglasil za falsificirane celo Kraljevorske rokopise, pred katerimi je imel respekt celo Goethe.

Ker je dr. Benedikt opetovano skušal govornika motiti, ga je vljudo prosil, naj ga ne prekinja.

Dr. Benedikt: Prepovedujem si to. Jaz nisem govoril.

Dr. Marsaryk: Vi ste govorili.

Dr. Benedikt: Navedel sem samo stran.

Dr. Marsaryk: Ne, konstatiram, da ste rekli »vendar enkrat« (Klic tožiteljev in občinstva: Rekel je »vendar enkrat«.)

Dr. Marsaryk: Govorili ste torej neresnice, v obraz ste mi povedali neresnice.

Dr. Benedikt (ves razburjen): Prepovedujem si to, to je neresnost.

S teškim trudom se je predsedniku posrečilo napraviti mir.

Dr. Marsaryk je nadaljeval svoja izvajanja ter navajal argumente, ki izpričujejo, da so vsi dokumenti ponarejeni. Spalajkovićevo poročilo nosi številko 3037 in datum 4. junija 1907. Skupno število vseh tajnih aktov v celotnem letu pa znaša,

kakor se je dognalo, samo 3000. Zatrjuje se, da je bil general Stefanović načelnik odbora, ki je sestavljal ustaške čete. Dokazano pa je, da general Stefanović ni bil nikdar v zvezi s kakšnim takim odborom.

»Naj se pripravijo zagovorniki.«

Dr. Benedikt tu ta dokazovanja niso bila po volji, zato je znova protestiral proti temu, da se pusti dr. Marsaryku tako obširno govoriti.

Predsednik: Hočem varovati popolno govorniško svobodo, kakor sem jo dovolil tudi dr. Friedjungu. Saj lahko v zagovoru izpodbijate svedokova izvajanja. Mi imamo dva učenjaka, dr. Friedjunga in dr. Marsaryka. Bolje je, ako se ta dva med sabo pripravita, kakor njiju odvetniki.

Dr. Marsaryk je prečital pismo, ki mu je pisal dr. Friedjung dne 29. maja 1909, v katerem pravi, da sta bila pri sejah »Slovenskega Jugu« navzoča tudi profesorja Oda- vić in Georgević. Georgević pa sploh ne eksistira, kakor tudi ne eksistira tajnik »Slovenskega Jugu« Milan Stefanović.

»Tendence proti mojemu prijatelju Supilu.«

Dr. Marsaryk: Iz vsebine se že lahko sklepa, da so vsi dokumenti falsificirani. V njih tiči celo gotov humor, ker se predstavlja nov center vse akcije v Prago. Predvsem pa je iz vseh dokumentov razvidna tendenca, nastopati proti mojemu prijatelju Supilu.

To tako bode v oči, da ni mogoče niti trenutka dvomiti o provenienci in o načinu teh falsifikatov. Da bi mogli vsaj eno vrstico preskrbeti od Supila! Vsakdo, ki je studiral te dokumente, mora priti do sklepa, da so vsi ti dokumenti nerodne falsifikacije. To je moje znanstveno utemeljeno mnenje.

Dr. Friedjung: Uboga znanost!

Dr. Marsaryk: Da, da, uboga znanost! Končno je Marsaryk še naglašal, da je falsifikacija razvidna tudi iz dejstva, da je v dokumentih pisano ime »Potočnjak« z madžarskim pravopisom »Potoeyak«, česar bi brez dvoma ne zagrešil noben Srb.

»Parte za mrlice v procesu.«

Dr. Marsaryk je končal svoja izvajanja z vzklikom: »Naj se da do napraviti mrtvaški listi za one, ki bodo izšli iz tega procesa kot mrlici.«

Nato je stavil dr. Friedjung na Marsaryka več brezpomembnih vprašanj, naglašajoč, da ga veže z dr. Marsarykom 30letno prijateljstvo in da tudi znanstveno nasprotstvo v tem procesu ni v položaju, da bi moglo motiti osebne njegove odnose je k prof. Marsaryku.

Nato je predsednik prečital vest »Jugoslovanske korespondence«, da ji je avstrijski poslanik grof Forgach brzojavil, da ni nikdar govoril z »Obzorovim« dopisnikom, torej se tudi ni mogel izraziti, da bi bili Friedjungovi dokumenti ponarejeni.

Milan Stefanović se išče.

Dr. Harpner: Prosim, gosp. Friedjung, ali nam že lahko kaj natančnega poveste o tajniku »Slovenskega Jugu« Milanu Stefanoviću?

Dr. Friedjung: Obrnil sem se takoj v Beograd, a še nisem dosegel dobil odgovora. Konstatujem, da Milana Stefanovića prav dobro poznajo tisti, za katere so bili napravljeni protokoli. Čital sem natančno poročilo, kdo je Stefanović, kakšen je in koliko je star. Ko dobim odgovor iz Beograda, bom vse pojasnil.

Dr. Harpner je nato prečital brzojavko sarajevskih srbskih društev, v kateri izjavljajo, da niso nikoli niti vinarja dobila od »Slovenskega Jugu«.

Nato je bil poklican v dvorano priča Stjepan Zagorac, hrvatski poslanec.

Dr. Benedikt: Treba bi bilo, da se priče Canjko, Zagorac, dr. Sachs in dr. Funder skupno zaslišijo.

Predsednik (napram Zagorcu): »Ali lahko ostanete do jutri tukaj?«

Zagorac: Lahko, a pripominjam takoj, da dr. Sachs niti ne poznam.

Koncem razprave je predsednik naznanil, da je sodišče odbilo vse Supilove predloge, tičeče se osebe barona Chlumeckega.

Med razpravo je Friedjung priznal, da je predsednik »Slovenskega Jugu«, dr. Marković, po njegovih polavedbah res bil v kritičnem času v Berlinu. Edina nada zanj je po njegovem lastnem priznanju domnevanje, da je morda v kritičnem času skrivaj za nekaj dni odšel v Beograd in se potem vrnil v Berlin. — Ubogi Friedjung, kako malo upanje mu že zadostuje!

Dnevne vesti.

+ Sleparjenje javnosti. V današnjem parlamentu je zopet nastala

la obstrukcija. Prvi, ki so se zanj zavzeli, so bili agrarci, in sicer agrarci vseh narodnosti, ki z oduševanjem pri živilih derejo ljudstvo v si polnijo žepe, dočim trpi na milijone ljudi v led te draginje. Vlada je hotela agrarcem darovati kar 54 milijonov kron državnega denarja, 54 milijonov kron naj bi se darovalo kmetijskim organizacijam, samo da bi agrarni poslanci ne delali težav pooblastilnemu zakonu, s katerim naj dobi vlada pravico, skleniti trgovinske pogodbe z Rumunsko, Srbijo, Bolgarijo in Črno goro. Ko so slovenski klerikalci videli, da hočejo agrarci obstruirati, so jim hitro prikočili na pomoč in so odločili, da se je začelo z obstrukcijo. Nujni predlogi, o katerih se zdaj »razpravlja« v državnem zboru onemogočajo razpravo o pooblastilnem zakonu. Ta zakon bi dovolil, da se prihodnje leto upelje iz Rumunske v Avstro-Ogrsko 10.000 govedi in 50.000 prašičev in potem vsako leto nekaj več, vendar nikdar več kot 35.000 govedi in 120.000 prašičev. To je gotovo veliko premalo. V Avstro-Ogrski se je v zadnjih letih povprek poklalo 2.200.000 govedi in 4.200.000 prašičev. Uvoz iz Rumunske bi nekoliko znižal cene mesa in olajšal milijonom konsumentov prežijevanje, a tega samogoltni agrarci nečejo dopustiti. Nič se ne ozirajo na to, da bi vsled trgovske pogodbe z Rumunsko na tisoče in stotisoče delavcev dobilo kruha. Nemški agrarci, krščansko-socialni kakor nemško-nacionalni, so v zadnjem trenutku še spoznali, da bi storili pravo hudodelstvo, če bi začeli obstrukcijo zoper pooblastilni zakon, pač pa so jo začeli češki agrarci in njim so se pridružili slovenski klerikalci. V sredo bi se bila morala začeti v drž. zboru razprava o pooblastilnem zakonu — a češki agrarci in slovenski klerikalci so to onemogočili z obstrukcijo. Slovenski klerikalci so se pridružili klerikalcem, ker vlada ni hotela dati klerikalnim zadrugam tistega denarja, ki bi od omenjenih 54 milijonov odpadel na slovenske dežele in ker vlada ni hotela dati klerikalni stranki ministrskega portfelja, marveč Jugoslovanom sploh. To so vzroki klerikalne obstrukcije. Nesramno sleparjenje javnosti je, če pišejo sedaj rikaleci, da se bore za korist slostva in proti nemški krivici.

Da se za svoje žepe, za svoje umane namene in proti ljudskim in naravnim koristim Jugoslovanov. Zato je med konsumenti in zlasti delavstvom nastal velikanski oduševanje zoper brezvestno obstrukcijo, preti ugonobiti parlament in zato že dviga na stotisoče delavskih pes zoper obstrukcioniste in se kaže, bo govorila ulica in z obstrukcije sti napravila obračun.

+ Dunaj - Ljubljana. Še je vsakomur v spominu, kako postavolomno je postopal Fran Šuklje v deželnem zboru, ko je nasilnost in krivice brutalne klerikalne večine prisilila narodnonapredno stranko, da je začela obstrukcijo. Šukljetu je bilo vsako sredstvo dobro, da bi zatrl obstrukcijo v deželnem zboru; ne meneč se za svojo prisego je ta zaupnik krone pogazil in poteptal vse postave. Zdad dela ta zaupnik krone sam obstrukcijo na Dunaju. Naj porabi to priliko, da se pri predsedništvu današnjega parlamenta nauči, kako postopajo pravični, objektivni, svojih dolžnosti zavedajoči se predsedniki parlamenta proti obstrukciji — kajti spričo obstoječih razmer je brez dvoma, da bo še prišel v tak položaj, v kakršnem je bil v zadnjem zasedanju dež. zbora.

+ Prepotrebno stvar, pravi idrijski »Slovenec« dopisnik, je izvedel bivši idrijski gerent, ko je na ljubo klerikalni »Ljudski posojilnici« zamenjal občinsko hišo za zasebno ter pri tem znatno oškodoval občino. To klerikalno delo se je izvršilo na Oswaldovo željo pod pretvezo, da se rabi dotični zasebni svet za regulacijo Rožne ulice in že v naprej se je določilo, da se vsa stvar uredi še v letu 1909. Zemljeknjižni prepis se je res izvršil, ni pa županstvo še podrla Š. hiše, marveč jo celo oddalo nekaterim delavskim družinam v najem, ker si na pragu zime niso mogle dobiti potrebna stanovanja drugod. Sedaj pa je pri Oswaldu ogenj v strehi! Vpije in zavija, da se nam smili! Rad bi namreč videl, da čimprej izgine sled enega primera iz vzornega gerentovega občinskega gospodarstva. Pravi da davkoplačevalcev večina ne bo odnehala niti za las. Smešno! Kakšno večino pa imate klerikalci med davkoplačevalci, ali onih 60 zasleplencev, ki v svoji omejenosti capljajo za Oswaldom. V Idriji pa je nad 800 davkoplačevalcev! In kakšen interes imajo idrijski davkoplačevalci, da stoji, ali ne stoji biva Š. hiša! Saj bode vendar domašina nekaj najemščine in če jo bo občina podrla, ostane občini material! In z razširjenjem ulice. To je čisto navaden klerikalni humbug, da si večjega ni misliti! Vprašamo, katera hiša je v svrhu razširje-

nja ulice bolj na poti, bivša občinska, ali bivša Š. Vsak pameten človek, bo odgovoril, občinska, ki stoji na oglu in bi se morala z dveh strani umakniti s ceste črte. Kaj pa stori famozni gerent na Oswaldovo komando? Zamenja to občinsko hišo, ki bi jo občina svoječasno potrebovala v svrhu razširjenja ulice za zasebno hišo! Tako znajo pač samo klerikaleci gospodariti z občinskimi imetjem! Na eni strani kriče po regulaciji cest, na drugi strani pa protestirajo proti regulacijskemu načrtu in postavki za nakup zemljišč. So pač idrijski klerikaleci! Oče odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo! Kaj ne! Najlepše pa je pri tem, da klerikalni dopisnik sklene svojo brunno notico s sledečim stavkom: »Zagrizenost se je pričela zopet vjedati v naše javno življenje, — a se bo sama razgrizla.« To, da je župan storil človekoljubno delo in dal družinam streho v občinski hiši, imenuje klerikalni dopisnik, zagrizenost! O nadvse grda klerikalna hinavščina! Zagrizenost je vpeljal v naše javno življenje samo in edino e. kr. katehet Oswald in ga res že prav presneto grize na vseh koncih in krajih. Oswald naj bo navzlic svoji zavesti v mogočno zaslonbo deželne odbora lepo potolažen in naj ga prav nič ne skrbi usoda hiše št. 121, ki je edino v rokah naprednega občinskega odbora.

+ Imenovanje pri pošti. Poštna oficijala gg. Alojzij Vernik v Ljubljani in Josip Tomažin v Novem mestu sta imenovana za višje poštne oficijala.

— Slovensko deželno gledališče. Jutri v soboto vidimo na slovenskem odru našega deželnega gledališča po dolgem premoru zopet izvorno slovensko opero. Redke, zelo redke so slovenske opere, saj smo se mlad narod tako seveda na vseh poljih velike umetnosti še malone začel. Vendar imamo že opere: Ipavčevo, Foersterjevo, Parmovo, Savinovo in imamo svoje opere in svoje spevoigre. Ako poznamo kvaliteto naših novejših oper in operet, smo s kvaliteto domače operne in operetne literature lahko zadovoljni. Prejeto, preoster kritikizem, ki je na čisto odurno zabavljanje, poenje in zaničevanje vsega našega kritikizem, ki ne izvira iz temeljitega poznanja tuje literature in iz človeškega navedenja slovenskih opernih razmer ter slovenskih dejev, zadirljivo kritikarstvo nam ni kati zamorilo že marsikak ne talent ter mu je vzele veselje nadaljnjega razvijanja. Nemei celo prizanesljivost, ko so bogati v našem pogledu! Čehi, Poljaki in Srbi pa so veseli vsakega nočnega pojava na polju svoje kulture, pospešujejo izvorno literaturo vseh strok, navdušujejo vse svoje delavce na kulturnih toriščih ter jih vabijo v vedno vztrajnejšem delovanju s stipendijami in častnimi nagradami. Drugi narodi pošiljajo svoje talente na študijska potovanja ter podpirajo domače avtorje dežele in vlade. Slovenski avtorji ne dobivajo niti materialne, da niti moralne podpore. Vzlic temu pa zahtevamo od svojih komponistov in literatov, naj bi tekmovali s tujci! To je seveda neizvršljiva zahteva. Zato pa je temvečja dolžnost našega slovenskega gledališča, da nudi slovenskim literatom in komponistom čim največ možno prilike, da vidijo svoja dela uprizorjena, da se na licu mesta, v gledališču uče, popolnujejo in da napredujejo. Brez te šole ne pridemo Slovenci z izvorno gledališko literaturo nikdar naprej. Zato pa je z veseljem pozdravljati najnovejšo slovensko opero, »Lepo Vido«, ki ji je dejanje zajeto iz slovenskega romana Jos. Jurčiča, črpano iz slovenske narodne pesmi in iz slovenskega ljudstva na primorski obali. Glasba g. Rista Savina je vsesokz moderna, a takisto črpana iz vrela jugoslovanskih narodnih popevk. Zlasti v orkestralnem oziru je »Lepa Vida« uprav krasno delo. Risto Savin je znan Slovenec že po svojih kompozicijah v »Novih Akordih« in znana je tudi njegova enodejanska opera »Na straži«. Jutri se uprizori njegovo prvo veliko dramatsko delo, opera v štirih dejanjih. Veselimo se njegove opere, saj nam je jamstvo, da je Savin naš talent, ki obeta za bodočnost še velikega napredovanja in resnih umotvorov.

— Odlični gostje. Pretečeni teden je bil gost slovenskega gledališča g. profesor Milan Groll, intendant in ravnatelj kralj. srbskega pozorišča v Belgradu. Udeležil se je predstave operete »Umetniška kri«. Jutri pa se udeležita premijere Risto Savinove opere »Lepa Vida« g. Vladimir pl. Treščec-Branjski, hrvatski novelist in intendant kralj. sremlj. kazališča v Zagrebu in gosp. Zrečko Albini, operni ravnatelj zagrebškega gledališča in skladatelj v Ljubljani znane opere »Maričona« ter operet »Nabob«, »Baron Trenk« in »Bosa plesalka«. Njegov »Baron Trenk« se uprizori še v tekoči sezoni.

Premijere »Lepo Vido« se udeležita tudi g. skladatelj Risto Savin in njegov brat, odlični narodni župan.

— Slovensko gledališče. Repri-za »Logarjeve Krste« je napolnila gledališče do zadnjega kotička in uzadovoljila občinstvo v vsakem oziru, saj je bila predstava v vsakem oziru odlična in je ta lahka ljubezniva glasba vsakemu simpatična. Gdč. Haderbolčevi sta bila poklonjena včera dva šopka, pri premijeri te opere te pa krasna kočarsa cvetk. Ni dvoma, da se bo ta simpatična opera še večkrat mogla ponavljati.

— Predavanje za učiteljske prirede »Slovensko deželno učiteljsko društvo« v soboto, dne 18. t. m., ob 8. zvečer v »Narodnem domu« (pri-tiličje, na desno). Predaval bo g. prof. dr. Pestotnik o temi: »Pomen telovadbe iz narodno-gospodarskega stališča. — Gosti dobrodošli!

— Božičnica I. in II. mestnega slovenskega otroškega vrta se je vršila dne 16. t. m. v šolskih prostorih imenovanih zavodov. Obdarovani so bili otroci z obleko, obutvijo, igračkami, s pečivom in slašicami. V svrhu tega je daroval sl. obč. svet ljubljanski 800 kron. Vodstvi obeh mestnih otroških vrtev se v imenu staršev obdarovanih otrok najtopleje zahvaljuje prebogarodnemu gospodu županu Iv. Hribarju in slav. bč. svetu za izkazano dobroto.

— Nove kolkove znamke. Po razpisu finančnega ministrstva z dne 20. oktobra 1909, d. z. št. 163, se bodo od 1. prosinca 1910 naprej prodajale nove kolkove znamke; dotedanje znamke, izdane l. 1898., pa izgube veljavo konec meseca marca leta 1910. Nekorabljen stare kolkove znamke, izdane l. 1898., se lahko zamenjajo brezplačno proti novim v času od 1. marca do 31. maja 1910 pri e. kr. deželnem blagajnem uradu v Ljubljani in pri e. kr. davkarijah na Kranjskem.

— Kuharski tečaj »gostilničarske zadruge« v hotelu »Tivoli«, ki je trajal en mesec in katerega se je udeležilo okrog 20 gojnek, se je včeraj zaključil. Naše gostilničarstvo osebno na deželi doslej v mnogih slučajih ni bilo na tako visoki stopinji, kakor bi si bilo tega želeli v interesu povzdige tujkega prometa in gostilničarjev samih. V zadnjem času pa je »gostilničarska zadruga« začela s krepkim in smotrenim delom, da povzdigne gostilničarsko obrt na Kranjskem, kakor to zahtevajo razmere. Dobro uspelemu tečaju za serviranje je sledil enomesečni kuharski tečaj, ki se je pravkar zaključil in izkazuje prav krasne uspehe. Material je bil vseskozi izvrsten, gojenke so kazale izredno zanimanje za stvar in upati je, da bo tečaj pustil pri njih trajne in koristne sadove. Seveda je uspeh tako izvrsten predvsem tudi zato, ker so voditelji bili vseskozi na svojem mestu. Tečaj se namreč ni omejeval le na pouk v kuhanju, temveč je obsegal tudi še druge važne stroke. Tako je bilo na programu knjigovodstvo, katero je predaval gospod hotelir Iv. Kenda, ki si je sploh za tečaj stekel izrednih zaslug, gosp. dr. M. Rus je predaval o zdravstvu, gospodična Reisenauer je poučevala gospodinjstvo in kalkulacijo, gospod Josel pa serviranje. Pouk v kuharstvu je vodil gosp. Fiala, ki si je za izvrstni uspeh tečaja poleg gospoda Kende nedvomno pridobil največ zaslug. Omeniti je treba, da je kranjska gostilničarska zadruga prva v Avstriji, ki je sama priredila tak tečaj, kar je vsekakor znamenje, da stoji na čelu »Zadruge« delavni in energični močje. Učna metoda sama je tudi urejena popolnoma po modernih in praktičnih načelih, kakor se doslej v Avstriji še niso nikjer upoštevala. Z včerajšnjo zaključitvijo kurza je bila združena razstava učnih knjig in pripomočkov, katero je aranziral gosp. Kenda, higijenična razstava, ki jo je uredil gosp. dr. Rus in razstava kuharskih izdelkov gosp. Fiale in njegovih gojenk. Povodom zaključitve tečaja je bil v dvorani hotela »Tivoli« za povabljenih goste pripravljen ekskviziten diné, katerega so se med drugimi udeležili: kot zastopnik deželne vlade dr. Praxmarer, obrtna nadzornika Santruček in Karaschia, zastopnik trgovske zbornice dr. Murnik, predsednik »Gostilničarske zadruge« Tosti, nje tajnik Pintar, učno osebje in gojenke tečaja itd. Med gostijo se je zahvalil načelnik »Zadruge« vsem, ki so pripomogli tečaju do tako lepega uspeha, osobito deželnemu odboru, občinskemu svetu, trgovski zbornici in osebju, ki je vodilo tečaj. Gospodična Zitherschlagereva se je zahvaljevala imenom gojenk. Zastopnik deželne vlade je poudarjal naklonjenost vlade podjetju in je izrazil čestitke na lepem uspehu. Zastopnik trgovske zbornice je poudarjal važnost takih tečajev za povzdigo tujkega prometa. — Upamo, da bo temu tečaju prav kmalu sledil zopet podoben tečaj; lepi uspehi naj bodo nova vzpodbuda k nadaljnjemu plodonosnemu delu.

Perotniški zavod v Šiški na- znanja, da bode razun^o delavnikov tudi v nedeljo, 19. t. m. cel dan slav- nemu občinstvu za ogled otvorjen in vabi vse interesente z družinami k obisku. Božična naročila se spreje- majo in izvršujejo do 24. t. m. opol- dau.

Zimski šport v Bohinju. Iz Bo- hinja poročajo: Sankališče je v do- brem stanju in se že lahko vporab- lja. Drsališče še ni odprto. Za sanke in smuči je prihodnja nedelja zelo ugodna.

Nova raziskovanja v svetovno- znani Postojnski jami. Iz Postojne se nam piše: Raziskovalec podzemel- skih jam g. G. And. Perko je dne 13. in 14. t. m. umetno odprl prehod skozi ozko skalnato razpoko v »Nad- vojvoda Ivanovi jami« in pri tej priliki se mu je posrečilo na novo otvoriti dve veliki dvorani, ki sta napolnjeni z najkrasnejšimi kapi- škimi oblikami. Raziskovalna dela se sedaj nadaljujejo.

Socialni odsek »Zveze slov. šta- jerskih učiteljev in učiteljic« v Cel- lju je razposlal te dni vsemu sloven- skemu učiteljstvu na Štajerskem »Na- ročilni list«, s katerim se potom od- seka skupno naročajo časniki in knji- ge ter odplačujejo v mesečnih obro- kih, kar jako olajšuje sicer težko breme. — Vse drage tovarišice in to- variše na Kranjskem, Primorskem in Koroskem prav vljudno vabimo, da se poslužijo te blagodejne napra- ve ter zahtevajo takoj naročilni list pod naslovom »Učiteljski socialni odsek«. Grize pri Celju, Štajersko. Vsakdo dobi dva lista, ki ju naj po- polnoma enako izpolni. Enega naj pošlje nemudoma blagajniku tova- rišu Fran Voglarju v Celju, drugega pa obdrži sam za kontrolo. Ker je stvar nujna, prosimo, da se požurite! Prepričani smo, da bo vsakdo zado- voljen, kdor bo poskusil. Več o tem v 51. številki »Učiteljskega Tovariša«. breme. — Vse drag tovarišice in to-

Šolski škandali na Slov. Štajer- skem. Šola, v kakršno morajo pošil- jati svoje otroke celjski in okoljski Slovenci, je prava sramota, je naj- večji škandal za avstrijsko državo. Ze leta in leta se bore celjski Sloven- ci za primerno ljudsko šolo, toda da- nes stoji tam, kot so stali takrat, ko so se prvikrat oglasili. Kdor presto- pi prag stare podrtije v Novi ulici, mu zaveje od stranišče nepopisljiv smrad, ki hoče človeka zadušiti. Šolske sobe so podobne zapornu ka- kega okrajnega sodišča na deželi. Prašni in umazani, temni in zanikr- ni so šolski prostori tako, da bi si marsikdo pomišljal, bi li vstopil v tako beznico ali ne. In zakaj morajo otroci obiskovati tako šolo? Samo zato, ker so slovenski otroci, — ker nemškutarski magistrat celjski ravno radi tega, ker obiskujejo te beznice slovenski otroci, neče odpravi- ti kulturnega škandala in ker av- strijska vlada ravno radi tega, ker ima opraviti s slovenskimi podlož- niki, daje nemškutarskemu magi- stratu celo potuho! To je škandal, ka- koršnega bi ne prenesel noben drug narod v Avstriji! Zakaj pa ljubljans- ka občina vzdružuje moderne šole za nemške in nemškutarske paglav- ce? Zato, ker jih mora! Zato, ker av- strijska vlada to zahteva! Če pa mo- rajo slovenski otroci v šole, ki so po- dobne straniščem, se pa pravična dunajska vlada niti ne gane! Skrajni čas je že, da povedo Slovenci, zla- sti štajerski, vladajočim mogotcem, da naj izpolni avstrijska država tu- di napram slovenskim poddanikom svoje dolžnosti, ako hoče, da bodo tudi Slovenci izpolnili svoje dolž- nosti napram državi, v kateri živo- varimo že krog 700 let.

Umrli je na kliniki v Gradcu gospa Pavla Silec roj. Jurca, heer- ka znanega hotelirja pri Ribniku v Postojni. Preran umrlj budi blag spomin! N. v. m. p.

V Trstu je umrla v sredo zvečer 15. t. m. gospa Engelhilda Lavrič, soproga veletržca in posestnika g. Frane Lavriča, po kratki in mučni bolezni. Dasiravno je bila pokojnica v prejšnjih časih popolnoma nemško odgojena, je bila vendar vedno pravi- čna našim narodnim zahtevam, ter je dejansko in gmotno podpirala naša narodna stremljenja. Bila je jako naobrazena, fina dama in poseb- no vnetja za glasbeno umetnost, s ka- tero se je kot vrlo dobra pevka mno- go bavila. V prejšnjih letih, dokler se ni rodilina preselila iz Rakeka v Trst, je kot pevka-solistinja večkrat sodelovala pri čitalniških veselicah v Cerknici. Pred mnogimi leti je kot solistinja sodelovala z gospo Gerbi- čevjo tudi pri Vodnikovih »Besedi« v čitalnici v Ljubljani, ter žela vse- stransko živahno priznanje. Bodi uzorni ženi lahka zemljica in blag spomin!

Tržaška burja. Kdor ni bil v Trstu nekaj dni pozimi, ta si gotovo ne more niti domisljati, kaj da je »tr- žaška burja«. Ko je najslabaja, piha tržaška burja z brzino 48 km na uro, a mnogokrat doseže brzino 120 do 124 km na uro. Ko piha z brzino

48 km na uro, tedaj odnaša klobuke z glav, če dežuje obrača, lomi in od- naša dežnike; ko piha z brzino kakih 90 km na uro, tedaj že padajo na ulice opeke s streh in se čudno pre- gibljejo svetilke na ulicah, a ko bur- ja doseže svoj vrhunec — 120 do 124 km na uro — tedaj prevrača ne le kočije javnih izvoščakov, ampak celo železniške vagonne, tedaj ne meče več na ulice posamezne kose opeke, ampak kar cele dimnike, tedaj se javne svetilke ne le pregibljejo, am- pak jih groza burje kar ruši in po- dira. — Letos je burja že parkrat pošastila Trst s svojim obiskom, a najhujši nje obisk je bil ravno te dni: Pričela je pihati minolo soboto in pihala je do torka; vslek brzine v tem obisku je dosegla v nedeljo pred- poldne med 10. in 11. uro z 97 km na uro. Prihajajoči parniki si niso upa- li h kraju ter so se morali vsidrati izven pristanišča, ker jim v pristani- šču preti nevarnost, da jih burja za- žene ob kak pomol. — V takih dneh, ko piha burja, ima zdravniška po- možna postaja mnogo opraviti: po 30, po 40 in tudi več oseb pride na zdravniško pomožno postajo: ranje- ni so na nosu, na čelu, po rokah, po nogah — nekateri celo nevarno —, ker jih je burja vrgla. — In to se do- gađa vzlic temu, da so po najnevar- nejših prehodih napete vrvi, za ka- tere se ljudje drže, da jih burja ne vrže. — No, v torek popoldne je ven- dar burja za to pot pojenjala.

Volitve v pujski mestni svet. Kakor znano je bilo tržaško namest- ništvo anuliralo pujske mestne vo- litve, ki so se vršile aprila meseca in s katerim izidom tamošnja itali- janska kamora ni bila povsem zado- voljna in proti volitvam rekurirala. Rekurz kamore je bil ugodno rešen in nove volitve se prično dne 6. janu- arja in bodo trajale do 20. januarja. Volilni boj bo gotovo zopet zelo vroč, ker poleg kamore poseže v volitve — kakor že zadnjič — hrvatska narod- na stranka, socialdemokratje in naj- brže tudi državni uradniki. — Volit- ve se bodo vršile po stari volilni listi.

Preiskave mleka na Marije Terezije cesti. Danes jutraj je pre- iskalo tržno nadzorstvo na Marije Te- rezije cesti 889 litrov mleka. 6½ litrov mleka je konfiskovalo, ker ni imelo predpisane množine toščke, 5 l pa, ker je bilo z vodo mešano. Uspeh današnje preiskave je veliko ugodnejši kot zadnje na Dunajski cesti.

600 klobas zaplenjenih. Včeraj je zaplenilo tržno nadzorstvo po raz- nih delikatesnih trgovinah okoli 600 hrenovk, safalad in drugih klobas, ki malone vse izdelek tovarnarja An- dretta na Viču.

23 sodčkov zaplenjene masti. Zadnji čas so prihajale opetovano na tržno nadzorstvo pritožbe, da prodajajo po Ljubljani za drag denar umetno mast za pristno svinjsko. Predvčeraj- šnjim je tržno nadzorstvo izsledilo na južnem kolodvorn cel voz iz Hrvat- skega na naslov spediterja Ranzin- gerja importirane masti, med katero je bilo 23 sodčkov umetne masti, ki ni bila našim tozadevno zelo strogim zakonom primerno označena. Je-li ta mast zdravju škodljiva ali ne, dožene c. kr. preskuševališče za živila v Gradcu. Proti krivcem se je napravila ovadba na c. kr. sodišče.

Stihl pes. V tukajšnji vojašnici 27. pešpolka je poginil pes nekega narednika na znamenju stekline. Kisto- ločnična preiskava možgan poginulega psa, katera so se odposlala v živino- zdravniško šolo na Dunaju, je po- trdila stavljeno diagnozo. Torej pozor na pse! Vsak sumljivi slučaj naj se nemudoma naznani mestnemu magi- stratu. In le če bodo imeli psi dobre torbe, se bo dala vsaka nevarnost pre- prečiti.

Aretovan je bil predvčeršnjim 18letni hlapec Fran Senica rodom iz Zabukovja pri Brezicah, ki je svojemu gospodarju g. Jakobu Oblaku na Tr- žaški cesti poveril 170 K in pobeg- nil iz službe. Pri aretaciji je imel Se- nica še 106 K 63 v, drugo je bil pa zapravlil. Oddali so ga deželnemu so- dišču.

Oljavo je kolo. Včeraj je nekdo v magistratu veži popustil srednje do- bro ohranjeno kolo, po katero še do- sedaj ni prišel. Cigar je, naj se čim- preje zgasi pri policiji.

S ceste. Včeraj popoldne je nek izvošček na vogalu Beethovenove ulice z vozom zadel in podrl zasebnico Heleno Udovo, katera se je pri padcu lahko telesno poškodovala.

Pri tatvini premoga je bila včeraj na južnem kolodvoru zasačena delavka Marija P., katera se bode mo- rala vsled tega zagovarjati pred okraj- nim sodiščem.

Delavsko gibanje. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ame- riko 15 Macedoncev in 5 Hrvatov. V Heb je šlo 25, v Buchs pa 10 Hrvat- ov, 12 Kočevarjev je šlo v Linc, 6 pa na Dunaj.

Izgubljeno in najdeno. Neka dama je izgubila denarnico s 6 K de- narja. — Gdč. Anica Sedejeva je iz- gubila 12 K vreden muf. — Kuharica Marija Porova je izgubila 104 K de-

narja. — 1. v. je izgubila zastavn- listek. — Gledališka igralka gdč. V. Hartlova je izgubila 24 K denarja. — Zasebnica g. Marija Pappermannova je izgubila 18 K vreden muf. — Naj- dena je otroška galoša, ki jo dobi iz- gubitelj pri policiji. — Magistratni sluga Ivan Mihler je našel prost ban- kovec za 10 K. — Posestnica Ana No- vakova je našla žepno nikelnasto uro.

Telefonska in brzojavna poročila.

Obstrukcija v poslanski zbornici.

Dunaj, 17. decembra. Zbornica je imela sejo vso noč. Razprava je bila mirna in brez vsakih burnih prizorov. Ob pol 6. zjutraj je prišel v vestibul parlamenta župan iz St. Hi- polita, Pittner, v družbi par gospo- dov in dam. Družba je bila vinjena. Pittner je zahteval od slug, naj mu pokličejo iz zbornice enega izmed nemško - liberalnih poslancev. Stre- žaji so mu odvrnili, da je v zbornici navzoč samo dr. Stözl. »Tega ne ma- ramo«, je kričal Pittner, »pokličite mi drugega.« Strežaji so mu odvr- nili: »Obžalujemo, drugih pa nima- mo v zalogi.« Pittner se je nato s svo- jo družbo odpravil na galerijo, kjer je jel razgrajati ter kričati na po- slance: »Bagaža, lopovi, tatovi« itd. Poslanec Buřival ga je spoznal in za- klical: »Saj poznam moža, ki raz- graja na galeriji. To je župan iz St. Hipolita, Pittner, ki je do ranega ju- tra krolal po beznicah.« Čehi so na to zahtevali, da se izprazni galerija, čemur je predsednik tudi ugodil.

Odgoditev ali razpust poslanske zbornice?

Dunaj, 17. decembra. Cesar je sprejel dopoldne ob 9. ministrskega predsednika barona Bienerttha v eno uro trajajoči avdienci. V parlamen- tarnih krogih zatrjujejo, da je Bien- ertth prošil cesarja za dovoljenje, ki ga je tudi dobil, da sme že jutri od- goditi zasedanje ali pa razpustiti zbornico.

Krekov nujni predlog.

Dunaj, 17. decembra. Nujn predlog dr. Kreka in tovarišev je iz- zval silen odpor pri vseh nemških strankah, ki zahtevajo, naj »Slovans- ka Enota« umakne vse nujne pred- loge ter vložil predlog glede reforme poslovnika kot navaden predlog. »Slovanska Enota« noče o tem ni- česar slišati, za to bo prišel Krekov predlog, ki ga na novo redigiral dr. Kramar, še v današnji seji v razpravo. V tej razpravi se pričaku- jejo važne politične debate. Splošno se sodi, da bo seja takoj zaključena, čim bo rešen ta nujni predlog.

Friedjungov proces.

Dunaj, 17. decembra. Pri današ- nji razpravi sta bila zaslišana hrvat- ski posl. Stjepan Zagorac, biv- ši član hrvatske koalicije, in katehet Canjko iz Varaždina. Njija izpo- ved je bila za Friedjunga, ki je pri- čakoval od njih važnih razkritij, na- ravnost porazna. Potrdila nista niti ene Friedjungove obdolžitve, mar- več kategorično izpovedala, da hr- vatsko-srbska koalicija ni bila v zve- zi niti s »Slovenskim Jugom« niti s srbsko vlado in ni dobivala od nobe- ne strani podpore. Svedok Zagorac je nadalje izjavil, da je popolnoma zlagano, da bi se bil on kdaj sestal v Zemunu s srbskim sekejskim na- čelnikom dr. Spalajkovičem in da bi ta napram njemu priznal, da je srbs- ka vlada v zvezi s hrvatsko srbsko koalicijo. Oba svedoka sta izjavila, da dr. Spalajkoviča niti ne poznata.

Ogrska kriza.

Dunaj, 17. decembra. Cesar je danes ob 11. sprejel v posebni avdi- jenci Khuen-Hedervarija. Avdijenca je trajala ¾ ure. Khuen je o uspe- hu avdijenice poročal Lukaesu, ki je bil ob 1. sprejet od cesarja. Khuen se je izrazil, da je imela njegova avdi- jenca zgolj informativen karakter, vendar pa še ostane par dni na Du- naju.

Nasilstva na Hrvatskem.

Zagreb, 17. decembra. Radi de- monstracij v prilog Supila je polici- ja obsojila 3 dijake na 8 dni zopora in na triletno izgnanstvo iz Zagreba, 1 na pet dni zopora in na dveletno izgnanstvo, a enega pa na 14 dni za- pora. Med obsojenimi se nahaja tudi znani dr. Reberski. Frankovski de- monstrantov, ki so poškodovali tujo lastnino, policija seveda ni kazno- vala.

Smrt belgijskega kralja.

Bruselj, 17. decembra. Danes ob 2:35 zjutraj je umrl kralj Leopold. Smrt je nastopila nenadno, nepriča- kovano celo za zdravnike. Ob 11. so imeli zdravniki posvetovanje in so konstatirali, da njegovo stanje še ni brezupno. Z ozirom na to je ostal v njegovi bližini samo en zdravnik. Usmiljenka, ki mu je stregla; ga je slišala okrog 2. ječati in zdihovati. Poklicala je takoj zdravnika. Ko je ta vstopil v sobo, se je kralj dvignil na postelji in zastokal: »Mene bo udikilo, doktor.« Nato se je sgrudil nazaj na postelj ter izdihnil.

Samo 8 dni Havre-New York

Francoske prekomorske družbe.

Edina najkrajša črta v Ameriko.

Veljavne vozne liste in brezplačna pojasnila daje za vse slovenske pokrajine samo

ED. ŠMARD

oblastveno potrjena potovalna pisarna
Ljubljana, Dunajska cesta šte. 18

v novi hiši „Kmetško posojilnica“, nasproti gostilne pri „Figovcu“.

C. kr. avstrijske državne železnice.

Izvoček iz voznega reda.

Veljaven od 1. oktobra 1909.

Odhod iz Ljubljane (juž. žel.)

7:08 jutraj. Osebn. vlak v smeri: Tržič, Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorico, dr. žel., Trst, c. kr. dr. žel., Beljak (čez Podroščico), Celovec.

7:25 jutraj. Osebn. vlak v smeri: Grosuplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.

7:26 dopoldne. Osebn. vlak v smeri: Jesenice, Beljak, (čez Podroščico), Celovec, Prago, Draždane, Berlin.

7:40 dopoldne. Osebn. vlak v smeri: Tržič, Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorico, dr. žel., Trst, c. kr. dr. žel., Beljak, (čez Podroščico), Celovec.

7:52 dopoldne. Osebn. vlak v smeri: Grosuplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.

8:28 dopoldne. Osebn. vlak v smeri: Tržič, Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorico, dr. žel., Trst, c. kr. dr. žel., Beljak, (čez Podroščico), Celovec.

8:23 zvečer. Osebn. vlak v smeri: Tržič, Jesenice, Beljak, (čez Podroščico), Celovec, Prago, Draždane, Berlin.

7:40 zvečer. Osebn. vlak v smeri: Grosuplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.

10 ponoči. Osebn. vlak v smeri: Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorico, dr. žel., Trst, c. kr. dr. žel., Beljak, (čez Podroščico), Prago, Draždane, Berlin.

Priloh iz Ljubljane (državne železnice):

7:08 jutraj. Osebn. vlak v Kamnik.

7:25 dopoldne. Osebn. vlak v Kamnik.

7:40 zvečer. Osebn. vlak v Kamnik.

Prihod v Ljubljano (južne železnice)

7:12 jutraj. Osebn. vlak iz Berlina, Draždan, Prage, Beljaka, juž. žel., Trbiž, Jesenice, Gorice, Trsta, Tržiča.

8:52 jutraj. Osebn. vlak iz Kočevja, Straža-Toplice, Rudolfovega, Grosuplja.

11:23 dopoldne. Osebn. vlak iz Berlina, Draždan, Prage, Celovca, Beljaka, juž. žel., čez Podroščico in Trbiž, Gorice, dr. žel., Jesenice, Tržiča.

2:59 dopoldne. Osebn. vlak iz Kočevja, Straža-Toplice, Rudolfovega, Grosuplja.

4:16 dopoldne. Osebn. vlak iz Beljaka, juž. žel., Trbiž, Celovca, Beljaka, (čez Podroščico), Gorice, dr. žel., Trsta c. kr. dr. žel., Jesenice, Tržiča.

6:49 zvečer. Osebn. vlak iz Berlina, Draždan, Prage, Celovca, Beljaka, (čez Podroščico), Jesenice.

8:42 zvečer. Osebn. vlak iz Beljaka, juž. žel., Trbiž, Celovca, Beljaka, (čez Podroščico), Trsta, c. kr. dr. žel., Gorice, dr. žel., Jesenice, Tržiča.

9:07 zvečer. Osebn. vlak iz Kočevja, Straža-Toplice, Rudolfovega, Grosuplja.

11:08 ponoči. Osebn. vlak iz Trbiža, Celovca, Beljaka (čez Podroščico), Trsta, c. kr. dr. žel., Gorice, dr. žel., Jesenice.

Prihod v Ljubljano (državne železnice):

6:46 jutraj. Osebn. vlak iz Kamnika.

10:59 dopoldne. Osebn. vlak iz Kamnika.

6:10 zvečer. Osebn. vlak iz Kamnika.

Časi prihoda in odhoda so navedeni v srednje evropskem času.

C. kr. državno-železniško ravnateljstvo v Trstu.

Najprimernejša božična darila

so naslednje

knjige s slikami za otroke:

Na roma okrog doma, broš.	K	—24	* * Knjižica za mladino 21, 24 zv. a	K	—50
Naše domače živali, broš.	K	—40	13, 14, 26, 29, 30, 31 zvez. a	K	1—
Neotova barka, broš.	K	1-50	27 in 28 zvezek a	K	2—
Kaj pripoveduje čarovnica, broš.	K	1-20	* * Kapitan Žar ali klet v tihem morju, vez.	K	1-20
„na lepenki“	K	2-40	Kočevar F.: Mlinarjev Janez.	K	—80
Podobe iz živalstva, broš.	K	—80	Zgodovinska povest	K	—80
(Leporello)	K	1-60	Kosi Ant.: Zlate jagode. Zbirka	K	1—
Zavišča in nuša	K	1-60	basni, vez.	K	1—
Palčki Poljanci	K	3-60	Spisi Kristofa Šmida:		
Radost malih, broš.	K	—40	Ljudevit Hrastar: Gobček	K	—80
„negulčica, broš.“	K	1-20	Jozafat: Kraljevi sin Indije	K	—80
„na lepenki“	K	2-40	Pridni Janezek in hudobni Mihec	K	1—
Trnjeva rožica	K	—60	Kanarček. Kresnica. Kapelica v	K	—60
Vesela mladina, broš.	K	—80	gozdu	K	—60
Vesela družica	K	—70	Slavček	K	—60
Zlata radost	K	—40	Ferdinand	K	—80
(Leporello)	K	1-50	Jagnje. Starček z gore	K	—90
Živali naše prijateljice, broš.	K	—70	Pirhi. Ivan turški snženj. Krščan-	K	—80
Modri Janko	K	2-40	ska obitelj	K	—80

Knjige za slikanje:

Fuckov, Zaklad za otroke	K	1—
» Otroški vrtec	K	1—
» Za kratek čas	K	1—
» Mladi umetniki	K	1—

Mladinski spisi:

Amicis: Srce, 4 zvezki a 40 h	K	1-60
Andersen: Pravljice za mladino,	K	1—
vez.	K	1—
Brinar: Medvedji lov. Čukova go-	K	—80
stija, kart.	K	—80
Campe: Odkritje Amerike	K	2—
Cegnar Fr.: Babica. Povest.	K	1-20
Cigler Janez: Sreča v nesreči	K	—76
Freudenfeld Jos.: Venček pravljic	K	—40
in pripovedk	K	—50
Gangl Eng. Pisanice	K	1—
» Zbrani spisi za mladino	K	1—
Hubad Fran: Pripovedke za mla-	K	—80
dino I. in II. zv. a 40 h	K	—80

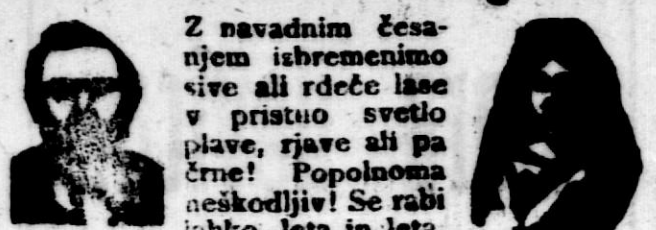
Narodna knjigarna v Ljubljani

Prešernova ulica šte. 7.

Sprejemom
več mladih delavk
v kartonsko tverzo.

IV. Bonač v Ljubljani.

Glavnik za barvanje las.

Na tiskov v rabi! Komad 5 K. Razpošilja
J. Schüller na Dunaju III,
Kriegergasse 61/20. 52248

Revna

deklica

zelo pridna in nadarjena, močna, z
izvrstno pisavo bi rada vstopila v kako
trgovino (ev. tudi kam drugam) kot

učenka 4710

Več pove g. Branko Zemljič,
učitelj. Bočna p. Goranji grad.

H. O. Vogrič, kapelnik

Ljubljana, Sodna ulica 4, II. nadst.

Podučuje klavir na domu in sta-
novanjih. Osebo se dogovarja 11. do
12. ure predpoldne in od 5. do 6. ure
zvečer. 4549

Izprašan

kurilec

za kotel, oženjen, trezen in zelo zane-
sljiv, z dobrimi izpričevaji, se takoj
sprejme. 4546

Ponudbe z navedbo starosti, za-
htevo plače in prepisom izpričevaj pod
»Kurilec na upravnistvo« Slov. Nar.»

Pozor!
Prvi
slovenski
izprašani optik
Dragotin Jurman
Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 2.

Gostilničarji pozor!

Sveži rusi

letina 1909-1910 sodček K 210.

Prave kranjske klobase

po okusu nedosežne torej brez kon-
kurence par 44 v. po povzetju.

R. Zore. (Jesenice Gorenjsko.)

Fine obeske
za božična drevesca

v kartonih sortirane, kakor tudi po-
samezne, od svetovnoznane tverke G.
& W. HELLER, Dunaj.

morske ribe,
ribe iz sladkih voda,
razno perutnino

z mlekom pitano, 4571

fini rum

in

CURAÇÃO za punč,

dalje

punčovo esenco,

priporoča za prazniške tverdka

FR. KHAM,

specijalje, delikatesna trgovina,

vinarna,
Ljubljana, Miklošičeva cesta.

Splošno kreditno društvo

P. B. B. B. B.

2430

v Gosposki ulici št. 7

sprejema hranilno vlogo in vlogo na tekoči račun in jih
obrestuje s 1. julijem 1909 po 4%/, brez odbitka rentnega
davka; oshkoptira monice in daje posojila na osebni
kredit po 5 1/2% do 6 1/2%.

Lastno premoženje znaša v deležih in skladih K 179 765 65

Skupna aktiva „ 1 242 166 77

Denarni promet v letu 1908 „ 6 296 087 46

Zaloga moke

Vinko MAJDIČ Kranj
Peter MAJDIČ Jarše

v Ljubljani: Emonska cesta 2, v Šiški: Jernejeva ulica 231.

Naročila se sprejemajo v obeh skladiščih in tudi v Ljubljani,
Dunajska cesta 32. — Telefon št. 165.

Karel Meglič

lastnik tverdke Lavrentič & Domicelj.

Žitna trgovina.

IV 866/94/118/VIII. Št. 4575

Prostovoljna sodna dražba nepremičnin.

Pri c. kr. okrajnem sodišču v Ljubljani, odd. VIII. so po prošnji
lastnikov zemljišča vlož. št. 170 davč. obč. Studenec t. j. ml. Karoline Grbec
in Angele Kovač naproday po javni dražbi sledeče nepremičnine, za katere so
se ustanovile pristavljene izklicne cene in sicer:

1) parcela št. 300, 295, 296, 297, in 301 za	13920 K
2) del parcele 298, obstoječ iz stavb na zahodni strani ceste 2823	575 K
in parceli št. 298 in 299 za	600 K
3) parcela št. 354 njiva za	100 K
4) parcela št. 395 travnik za	200 K
5) parcela št. 149 njiva za	1600 K
6) parcela št. 562 njiva za	600 K
7) parcela št. 582 travnik za	200 K
8) parcela št. 690 travnik za	200 K
9) parcela št. 844 travnik za	200 K
10) parcela št. 845 travnik za	1200 K
11) parcela št. 1442 travnik za	1400 K
12) parcela št. 1611 travnik za	400 K
13) parcela št. 1775 travnik za	4700 K
14) parcela št. 2474/2479 za	600 K
15) parcela št. 2483 za	1000 K
16) parcela št. 2580 gozd za	1400 K
17) parcela št. 2704 gozd za	800 K
18) parcela št. 2658 gozd za	

Dražba se bo vršila dne

**22. decembra 1909 in eventulano dne 23.
decembra 1909, vsakokrat pričenshi ob 9. uri
dopoludne v občinski pisarni na Studencu.**

Ponudbe pod izklicno ceno se ne sprejmejo.

Na posestvu zavarovanim upnikom ostanejo njihove zastavne pravice
brez ozira na prodajno ceno.

Dražbeno izkupilo je plačati v sodne roke.

Dražbene pogoje je mogoče vpogledati pri podpisani sodnji v sobi št. 39

C. kr. okrajna sodnija v Ljubljani, odd. VIII.,

dne 14. decembra 1909.

Nakupna prilika!

Velika božična prodaja
pod vsako ceno!

Za gospode in dečke:

zimski palototi, obleke,
kožuh, pelerine, klobi,
buki in čepice.

Za dame in deklice:

jopice iz pliša, in sakna, pale-
toti, raglani, kostumi, pelerine,
krila, bluze, boe in mufi.

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatovič

Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Narodna knjigarna

Zbrani spisi Josipa Jurčiča.

Enajst zvezkov.
Cena vsakemu zvezku, broš. K 1-20,
vez. K 2- s pošto 20 v več.
Jurčič je najpopularnejši vseh slovenskih
romanopiscev in ni ga pisatelja, čigar
dela bi bila tako razširjena in priljub-
ljena kakor Jurčičeva.

Dr. Ivan Tavčar. Povesti.

Pet zvezkov.
Cena vsakemu zvezku, broš. K 2-40,
v platno vez. K 3- s pošto 20 v več.
Znamenite povesti dr. Ivana Tavčarja
spadajo med najlepše in najbolj pri-
ljubne umotvore slovenskega slovstva.

Zbrani spisi Iv. Kersnika.

Vezana izdaja v 4 zvezkih.
V platno vezano po 6 K, v fini pol-
francoski vezbi po 7 K.
Kersnik je eden najodličnejših sloven-
skih pisateljev in spadajo njegovi ro-
mani med najlepše v slovenski literaturi.

Zbrani spisi Fr. Levstika.

Pet zvezkov.
Broš. K 21- s pošto 20 v več.
K 27- s pošto 20 v več.
K 29- s pošto 20 v več.
K 31- s pošto 20 v več.
Levstik je kot pesnik, pisatelj in kritik
eden najznamenitejših osebnosti v slo-
venski književnosti.

Prešernov album.

Uredil Anton Aškerc.
Cena K 2-40, s pošto 20 v več.
Ta album je spominska knjiga na sto-
letnico Prešernovega rojstva in obsega
Prešerna tičice se spise najodličnejših
slovenskih pisateljev.

Undina.

Spisal André Theuriot.
Cena 50 v, s pošto 20 v več.
Eden najljubeznivejših francoskih pisa-
teljev je v tej knjigi podal dražestno
povest, ki jo je svetovna kritika uvrstila
med nesmrtna dela.

Najhujši sovražniki.

Spisal Rado Murnik.
Cena 60 v, s pošto 70 v.
Ta produkt o nalezljivih boleznih se
bere kakor kak vesel roman.

Kirdžali. Podunavska povest.

Spisal Mihael Čajkovskij.
Cena broš. K 1-60, vez. K 2-20, s
pošto 20 v več.
Ta povest ima zgodovinsko ozadje; godi
se v času, ko se je na Balkanu začelo
daniti, in je po svojem dejanju in po
nastopajočih osebah velezanimiva.

Vaška kronika.

Spisal Ivan Lah.
Cena broš. K 1-70, vez. K 2-70 s
pošto 20 v več.
Krasne in zanimive povesti iz dolenj-
ske preteklosti, iz časa turških vojsk in
kmetskih puntov.

Tartarin iz Taraskona. Humorističen roman.

Spisal Alfonz Daudet.
Cena broš. K 1-20, vez. K 1-80 s
pošto 20 v več.
Ta roman je pravi biser francoskega hu-
morja in klasična satira na južnofran-
coski narodni značaj.

Strahovalci dveh kron.

Spisal Fr. Lipič.
Cena broš. K 2- s pošto 20 v več.
K 4- s pošto 20 v več.
Velezanimiv roman iz časa velikih bojev
med pomorskimi razbojniki, turškim ce-
sarstvom in beneško republiko.

Champol: Mož Simone.

Preložil Vladimir Levstik.
Cena broš. K 1-90, vez. K 3- s
pošto 20 v več.
Ta roman, ki provzroča pozornost
od kraja do konca, opisuje mojstersko
boje in požrtvovalnost ženske duše.

Zadnji rodovine Benalja.

Spisal Fr. Remec.
Cena K 1-50, s pošto K 1-70.
Velezanimiv zgodovinski roman iz časa
rokovnjaškega gibanja na Kranjskem.

Fran Milčinski: Igračke.

Črtice in podlistki
Cena broš. K 2- s pošto 20 v več.
K 3- s pošto 20 v več.
Časih ljubeznjivi, časih zabavni humor
Frana Milčinskega odseva iz te njegove
zbirke v vsi svoji svežosti.

Stara devica.

Spisal Oblak.
Cena broš. K 1-60, vez. K 1-60,
s pošto 20 v več.
Nežen in ljubezniv roman iz slovenskega
malomestnega življenja.

Obsojenci.

Spisal Vladimir Levstik.
Cena broš. K 2-50, vez. K 3-50,
s pošto 20 v več.
Zanimiva knjiga, ki se odlikuje po ble-
stečem slogu in rezki satiriki.

Rendezvous.

Novela Ivana Turgenjeva.
Cena broš. K 1-60, vez. K 1-60,
s pošto 20 v več.
Ta novela slavnega ruskega pisatelja se
prištevata najzanimivejšim in najbolj pre-
sliječnim kar jih je spisal.

Trije mušketirji.

Zgodovinski roman
iz francoske preteklosti.
Spisal Aleksander Dumas.
Cena broš. K 5- s pošto 20 v več.
K 8- s pošto 20 v več.
„Trije mušketirji“ so svetovnoslaven
roman; ni ga morda na svetu, ki bi bil
toliko čitan kakor ta.

Čez trnje do sreče.

Spisal Senčar.
Cena broš. K 1-20, vez. K 2-20,
s pošto 20 v več.
Zelo zanimiv roman, poln interesantnega
dejanja.

Dvajset let pozneje. Roman iz francoske preteklosti.

Spisal Aleksander Dumas.
Cena broš. K 6- s pošto 20 v več.
K 8- s pošto 20 v več.
Ta roman je nadaljevanje
„Treh mušketirjev“.

Rdeči smeh.

Spisal Leonid Andrejev.
Preložil Vladimir Levstik.
Cena broš. K 1-40, vez. K 2-40,
s pošto 20 v več.
V tem „odlomku najdenega rokopisa“
so popisane strahote vojne in iz nje
po rajajoče se pijanosti krvi in blaznosti.

Mali vitez.

Zgodovinski roman iz polj-
ske preteklosti.
Spisal Henrik Sienkiewicz.
Trije ilustrirani zvezki.
Cena broš. K 7- s pošto 20 v več.
K 9-50, s pošto 40 v več.
Sienkiewiczovi romani slove po vsem
svetu; med najbolj spada „Mali vitez.“

Brodkovski odvetnik.

Spisal V. Beneš-Šumovsky.
Cena broš. K 1-50, vez. 2-50,
s pošto 20 v več.
Ta odlični roman podaja zanimivo in
pretresljivo sliko iz narodnega življenja
in priča, kako nemška žena uničevalno
vpliva na slovanskega moža.

Rodbina Polaneških. Roman iz poljske zgodovine.

Spisal Henrik Sienkiewicz.
Trije ilustrirani zvezki.
Cena broš. K 10- s pošto 20 v več.
K 13- s pošto 40 v več.
Ta krasni zgodovinski roman je vreden
najboljše priporočila.

Mali lord.

Spisal F. H. Burnett.
Cena broš. K 1-60, vez. 2-60,
s pošto 20 v več.
To knjigo vesolja, kakor je kritika ime-
novala to presrečno povest, so po izgledu
mestnega šolskega nadzornika sprejeli v
šolske knjižnice vsi šolski voditelji, ki
jim je res mar, da mladina kaj dobrega čita.

Grof Monte Kristo. Roman.

Spisal Aleksander Dumas.
Dva zvezka.
Cena broš. K 8- s pošto 20 v več.
K 12- s pošto 20 v več.
Ta slavn roman, ki je preložen že na
vse kulturne jezike sveta, spada med
najznamenitejša pripovedna dela mi-
nolega stoletja.

Premaganci.

Spisal Fr. Remec.
Cena broš. K 1-60, vez. K 1-60,
s pošto 20 v več.
Interesantna povest iz ljubljanskega
življenja.

Pevka.

Spisal Anton P. Čehov.
Cena broš. K 60- s pošto 20 v več.
K 1-60, s pošto 20 v več.
Ta mali umotvor podaja velezanimno
sliko iz sodobnega ruskega življenja.

V naravi. Izbrani prirodoslovni spisi Frana Erjavca.

Uredil dr. Gvidon Sajovic.
Cena broš. K 1-20, vez. K 2-20,
s pošto 20 v več.
Od c. kr. deželnega šolskega sveta Kranj-
skega vsem šolskim knjižnicam toplo pri-
poročena knjiga.

Človek.

Spisal Maksim Gorkij.
Cena broš. K 60- s pošto 20 v več.
K 1-60, s pošto 20 v več.
Ta velečastna apoteoza človeške misli
podaja v poetični obliki celo filozofijo
energije.

Vohun. Roman.

Spisal I. F. Cooper.
Cena K 1-60, s pošto 20 v več.
Med mnogimi Cooperjevimi romani iz
ameriškega življenja v časih osvobojevanja
zavzema „Vohun“ odlično mesto.

Kurent. Starodavna pripovedka.

Spisal Ivan Cankar.
Cena broš. K 1-80, vez. K 2-80,
s pošto 20 v več.
Mehka, sanjava povest, katere glavna
oseba je Kurent, mladenič hrepenen in
sanjavosti, kakršne zna slikati pač samo
Cankar.

Slovensko-nemška meja na Koroškem.

Spisal Ante Beg.
Cena broš. K 1-40, vez. K 2-40,
s pošto 20 v več.
Najvažnejše delo za spoznanje narod-
nostnih razmer na Koroškem.

Aleš iz Razora.

Spisal Ivan Cankar.
Cena broš. K 1-50, vez. K 2-50,
s pošto 20 v več.
Najbolj ljudska in ena najlepših povesti,
kar jih je spisal Cankar.

Obrtni red.

Cena K 1- s pošto K 1-20.
Za vsakega obrtnika, naj je delodajalec
ali delojemalec je ta priročna izdaja
obrnega reda velike koristi.

Ljubljana • Prešernova ulica 7 • Ljubljana